

Antoni Llabrés; Eva Pons (coords.). **Vocabulari de dret**. València; Barcelona: Universitat de València; Universitat de Barcelona, 2009. 252 pàg. ISBN 978-84-370-7385-9

Montserrat Serra Figueras*

El *Vocabulari de dret* és una coedició de la Universitat de Barcelona i la Universitat de València, publicat a final de 2009, i que cal rebre amb l'alegria escament a una molt bona notícia. Una molt bona notícia de caire terminològic, en primer lloc, perquè aquest vocabulari és el recull de terminologia jurídica més extens publicat fins ara en català. L'única obra generalista de què disposàvem fins ara era el *Diccionari jurídic català*, publicat per Enciclopèdia Catalana el 1986. Des d'aleshores, institucions i organismes diversos han publicat vocabularis i diccionaris d'algunes branques del dret, però no un recull de terminologia jurídica general. Aquest vocabulari és, doncs, una nova fita en el camí de l'estudi sistemàtic del llenguatge jurídic català.

La publicació del vocabulari és també una molt bona notícia de caire cultural, ja que no sovintegen els projectes comuns entre organismes del Principat i del País Valencià. En aquest aspecte, cal considerar que la Universitat de Barcelona i la Universitat de València, representades pels respectius rectors —que van impulsar l'obra— han *marcat la traça*, com diuen en esquí nòrdic, han assenyalat el camí a seguir.

El *Vocabulari de dret* és, a més d'una coedició, una obra col·lectiva fruit de la col·laboració entre la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona i la Facultat de Dret de la Universitat de València. En aquest sentit, trobem als crèdits una relació de més de quaranta especialistes en dret, professors de totes dues universitats. La part més important del vocabulari és el resultat de la fusió de més de vint petits vocabularis (de 200-300 termes cadascun) de dues col·leccions terminològiques editades per aquestes dues universitats i adreçades a alumnes i professors, amb finalitat divulgativa i de suport a la docència en català. D'una banda, de la Universitat de Barcelona, la col·lecció de Vocabularis Bàsics per a l'Alumnat, de l'àmbit del dret (n'hi ha dels àmbits més diversos relacionats amb les diverses disciplines que s'estudien en aquesta universitat), elaborats per professors de la Facultat de Dret i revisats i editats pels Serveis Lingüístics. D'una altra banda, la col·lecció de la Universitat de València Vocabularis Universitaris Bàsics, fruit d'una iniciativa de professors també

* Montserrat Serra Figueras, Àrea de Recerca Sectorial, TERMCAT.

de la Facultat de Dret, i també revisats i publicats pel Servei de Política Lingüística de la universitat.

Després de sumar tot aquest cabal terminològic ha calgut fer-hi alguns retocs, com ara omplir llacunes, per tal de donar un cert equilibri entre les diferents branques del dret i una certa coherència al conjunt. Un procés de revisió prou complex, sobretot si es té en compte que les dues col·leccions responien a criteris de selecció de nomenclatura una mica diferents.

El resultat de tot plegat és un recull de gairebé 6.000 termes catalans, amb la informació de la seva categoria gramatical i equivalents en espanyol. En alguns noms i adjectius es consigna informació lingüística de suport, com pot ser la forma del plural si aquesta pot suscitar dubtes, les diverses possibles variants del femení, etc. Molts articles contenen notes que ajuden a distingir dos termes pròxims, a regularitzar i especialitzar l'ús de termes, a informar d'un comportament gramatical poc conegut, de l'obsolescència d'una denominació, o que donen informació d'aspectes més estrictament jurídics i tècnics.

Després del cos del vocabulari, un índex alfabètic dels termes castellans amb el número d'ordre permet accedir a les formes catalanes. Finalment, s'inclou la bibliografia utilitzada durant el treball d'elaboració i revisió.

Aprofundint una mica en qüestions més terminològiques, voldria esmentar tres aspectes que considero molt positius del contingut del vocabulari i tres que jo hauria resolt d'una altra manera.

Com a aspectes positius destacaria, en primer lloc, la profusió d'informacions pràctiques de tipus lingüístic, com és la de donar les formes dels plurals difícils, juntament amb la quantitat de notes de tot tipus que ajuden a entendre i situar els termes, sempre necessàries i benvingudes, però encara més quan es tracta d'un vocabulari sense definicions.

Trobo molt interessant, també, el fet que es tracti d'un vocabulari amb esperit descriptiu, és a dir, que es recullin totes les denominacions catalanes documentades per referir-se a un concepte, encara que algunes tinguin un ús poc més que testimonial. I que, al costat d'això, es faci l'esforç de prioritzar una d'aquestes denominacions sobre les altres, de guiar l'ús, d'acord amb uns criteris prou clars.

En darrer lloc, però no menys important, voldria destacar l'explicitació dels criteris de treball, de les decisions preses, quins verbs s'entren, com es trac-

ten els llatinismes, què es fa amb els sinònims, en què cal basar-se per prioritzar una forma sobre una altra, etc.; això demostra rigor en el treball terminològic.

Pel que fa a aspectes que discutiria, en primer lloc, vull esmentar el de l'ordre en què es presenten els termes homògrafs, que, en aquest vocabulari, és l'ordre alfabètic de la categoria gramatical corresponent. Aquest és un criteri, certament, molt objectiu. Però trobo que fóra més adequat ordenar els homògrafs d'acord amb criteris més lingüístics o terminològics; per exemple, primer el terme de sentit més general i després el de significat més específic, o bé, primer el terme que té el significat primari (etimològic) i després el terme més nou o que té un significat que és una extensió, restricció o un ús figurat del sentit primari, etc.

En segon lloc, dissenyo —cordialment— d'aplegar en una sola entrada els noms i adjectius homògrafs, és a dir, noms i adjectius que tenen la mateixa forma per al masculí, femení, singular i plural. En terminologia cada unitat formada per la suma de denominació i concepte, cada terme, hauria de tenir entrada pròpia en un vocabulari. En aquest cas, una entrada per al nom masculí i femení i una altra per a l'adjectiu de doble terminació, perquè noms i adjectius no tenen un «funcionament sintàctic intercanviable».

Considero també discutible el criteri de no incloure els llatinismes, que són, en l'àmbit del dret, termes tan catalans com ho poden ser alguns termes d'origen italià en l'àmbit de la gastronomia. Així mateix, pensant en els (potser) principals usuaris d'aquest vocabulari, com són els estudiants de dret, quan els apareguin aquests termes llatins a les classes, als apunts, als manuals, a la mateixa legislació que han d'estudiar, em puc imaginar que obriran el vocabulari per cercar com en poden dir en català, si és que en poden dir d'alguna manera, o quin és el seu significat literal o, fins i tot, quina n'és la grafia correcta.

En conclusió, una eina útil per a estudiants i professors universitaris, professionals del món del dret i, en general, per a tothom que tingui la curiositat d'aproximar-se a aquest llenguatge d'especialitat perquè aplega en un sol volum tota la terminologia dispersa fins ara en petits vocabularis, cosa que la fa més accessible i permet una consulta més fàcil. Aquesta obra també significa un aprofitament dels recursos, tant dels recursos terminològics, en el sentit de reculls de terminologia posada a l'abast de l'usuari, com dels recursos econòmics, sempre escassos, que cal gestionar eficientment per tal que en un territori tan petit com és el territori de parla catalana no es dupliquin esforços, sinó que se sumin.

Finalment, voldria fer un parell de suggeriments. El primer, que el vocabulari sigui consultable en línia ben aviat, com a obra i també formant part de les bases de dades terminològiques, eines indispensables per als traductors, per exemple. Internet és avui el gran mitjà de difusió. I el segon, i potser aprofitant-ne l'edició en línia, que s'afegeixi la branca del dret en què s'inscriu cada terme. Això aportaria moltíssima informació en un vocabulari sense definicions, especialment per als que estan entrant en aquest àmbit com són els estudiants universitaris de dret.